

Кафедра практичної психології та педагогіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ОК 1.2 «Психологія управління»

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія управління
Статус дисципліни	нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	другий (магістерський), денна/заочна форми
Освітньо-професійна програма	Управління проєктами
Спеціальність	073 Менеджмент
Рік навчання, семестр	1-й рік (1 семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Руденко Лариса Анатоліївна, д-р пед. наук, професор, професор кафедри практичної психології та педагогіки
E-mail	l.rudenko@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=3093
Консультації	Згідно розкладу консультацій кафедри практичної психології та педагогіки

2. Анотація до курсу

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання. Психологія управління – це галузь психологічної науки, яка досліджує психологічні аспекти управлінських процесів, психологічні особливості суб'єкта та об'єкта управління, специфіку взаємодії учасників управлінських відносин, проблеми підвищення ефективності управлінської діяльності. Курс «Психологія управління» належить до гуманітарних дисциплін, пов'язаних із пізнанням і використанням психологічного та особистісного потенціалу особистості як учасника управлінських відносин. Вивчення дисципліни «Психологія управління» спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, вироблення умінь і практичних навичок психологічного забезпечення професійної діяльності, прийняття адекватних управлінських рішень для створення належного соціально-психологічного клімату в колективі чи організації з урахуванням специфіки їх функціонування в умовах ринкових відносин,

а також формування у здобувачів освіти вмінь діагностувати, прогнозувати, розв'язувати і попереджувати різноманітні конфліктні ситуації.

Перелік попередніх та супутніх і наступних освітніх компонентів

Попередні освітні компоненти	Супутні і наступні освітні компоненти
-	ОК 2.7 Самоменеджмент

Предметом психології управління є психологічні закономірності управлінської діяльності, які стосуються: ролі людського і психологічного чинників в управлінні, оптимального розподілу професійних та соціальних ролей у групі, лідерства і керівництва, процесів інтеграції та згуртованості колективу, неформальних стосунків між його членами, психологічних механізмів ухвалення управлінських рішень, соціально-психологічних якостей керівника тощо.

Такий погляд на предмет психології управління зумовлений суспільною потребою розроблення шляхів підвищення ефективності та якості організаційних систем на основі вивчення психологічних умов забезпечення цілісного функціонування апарату управління та оптимізації методів підготовки і перепідготовки управлінського персоналу.

Сучасна психологія управління – самостійна галузь наукового пізнання, яка базується на знаннях загальної, соціальної, вікової психології, психології особистості. Тривала історія її становлення та розвитку розкриває сутність і специфіку предмета цієї науки, особливості її трактування у вітчизняній та зарубіжній науковій думці. Загалом психологія управління досліджує проблеми: управлінської діяльності; особистості як суб'єкта управлінських відносин; соціально-психологічних особливостей управлінської діяльності.

2.2. Пререквізити і постреквізити дисципліни. Навчальна дисципліна «Психологія управління» викладається у тісному зв'язку зі змістом дисципліни ОК 2.7 «Самоменеджмент», що сприяє створенню цілісного уявлення про зміст професійної діяльності менеджера, предмет психології управління як науки та її завдання як практичної діяльності.

Набутий здобувачами освіти під час вивчення дисципліни «Психологія управління» фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних і професійних компетентностей, системи знань, умінь, норм і цінностей є теоретичним і практичним підґрунтям подальшого опанування професією, вивчення усього циклу обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів професійної теоретичної та практичної підготовки і виконання освітньо-кваліфікаційних робіт (курсних, кваліфікаційних).

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів освіти із сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів; психологічними основами системного управління організаціями; вироблення вмінь психологічного аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організації, психологічного самозахисту й саморегуляції власної професійної діяльності, ухвалення адекватних управлінських рішень для створення належного соціально-психологічного клімату в колективі; опанування здобувачами освіти психологічних технік аналізу й подолання конфліктів.

3.2. Завдання:

- ознайомити здобувачів освіти із системою категорій психології управління;

- викласти теоретичні і методологічні основи психології управління, особливості застосування методів і методик інших для потреб психології управління;
- дати уявлення про сучасний стан розвитку психології управління;
- виявити структурні елементи психології управління (особистість керівника та його управлінська діяльність; особистість підлеглого та психологічні особливості управління персоналом; психологічні засади управління організаціями; психологічні особливості взаємодії в системах «керівник – підлеглий», «керівник – організація», «керівник – інші керівники», «організація – організація» в процесі управління) та простежити зв'язок між ними;
- розкрити значущість врахування акмеологічних, соціокультурних, етнопсихологічних та соціально-психологічних особливостей управлінської діяльності; дотримання принципів і технологій планування, стратегії, координації, комунікації, мотивації діяльності тощо;
- ознайомити здобувачів освіти з умовами, чинниками оптимального розвитку керівника й організації та результативності управлінської діяльності;
- викласти основи виявлення психологічних показників ефективності управлінського розвитку керівника та організації;
- застосування теоретичних основ психології управління у практичній професійній діяльності;
- оволодіння психологічними техніками запобігання і подолання конфліктів, що виникають в управлінських відносинах.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК02 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК03 Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- ЗК04 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- ЗК06 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК02 Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;
- СК05 Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
- СК06 Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;
- СК07 Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;
- СК08 Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом
- СК09 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;
- СК10 Здатність до управління організацією та її розвитком.

3.4. Програмні результати навчання:

- РН10 Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;
- РН12 Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом);
- РН13 Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

4. Формат і обсяг курсу

- Формат курсу** Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох змістових модулів, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає аналіз результатів їх виконання. У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально й у групі ситуативні завдання.
- Обсяг дисципліни:** 3 кредитів / 90 академічних годин, з яких: лекцій 16 годин, семінарів 16 годин, самостійної роботи 58 годин.
- Форми навчання** лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у позааудиторний час).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	усього	у тому числі			
		л	сем	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
1-ий семестр					
<u>Змістовний модуль 1.</u> Теоретичні основи психології управління					
Тема 1. Методологічні основи психології управління.	13	2	2		9
Тема 2. Особистість у психології управління	13	2	2		9
Тема 3. Базові культурні моделі управління	13	2	2		8
Тема 4. Керівництво та лідерство в управлінні	13	3	3		9
Тема 5. Соціально-психологічні характеристики організації	13	3	3		8
<u>Змістовний модуль 2.</u> Основи конфліктології.					
Тема 6. Конфлікти в управлінській діяльності	14	2	2		9
Тема 7. Влада і конфлікти в організації	11	2	2		8
	90	16	16		58

6. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології управління

Тема 1. *Методологічні основи психології управління.* Об'єкт і предмет психології управління. Наукові підходи до визначення предмета психології управління. Інтегральні завдання психології управління. Основні елементи структури психології управління. Функції психології управління як самостійної галузі психологічних знань. Основні категорії психології управління. Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки психології управління. Методологія, загальні і галузеві принципи психології управління. Методи психології управління.

Тема 2. *Особистість у психології управління.*

Визначення понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Індивідуально-психологічні властивості особистості: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Типи темпераменту та їх вплив на діяльність. Характер та особливості його прояву. Основні акцентуації характеру. Здібності як індивідуально-психологічні властивості особистості. Загальні та спеціальні здібності. Соціально-специфічні риси особистості у психології управління. Психологічна установка, стереотип, ціннісні орієнтації особистості в управлінні. Емоції та основні емоційні стани особистості. Функції емоцій. Психологічні механізми реакції менеджера на емоційний стан підлеглих: підтримка, розуміння, повага, співчуття.

Тема 3. *Базові культурні моделі управління.*

Психологічні особливості управлінської діяльності. Культура управління. Західноєвропейська модель управління. Концепція «соціального ринкового господарства» Л. Ерхарда. Основні риси західноєвропейської моделі управління персоналом. Американська модель управління. Соціально-економічне підґрунтя та історичні передумови американського менеджменту. Корпорація як основний орієнтир управлінської моделі. Специфічні особливості та сутнісні характеристики американської моделі управління. Японська модель управління. Відмінності японського менеджменту від американського та європейського. Характерні ознаки управління в Японії. Психологічні особливості японської моделі управління. Характерні особливості існуючої української моделі управління.

Тема 4. *Керівництво та лідерство в управлінні.*

Керівництво та лідерство. Відмінності між поняттями «керівництва» і «лідерства». Формальне і неформальне лідерство. Психологічні типи керівників. Типологія Д. Мак-Грегора – В. Оучі (теорії Х, Y та Z). Типологія лідерства за Л. Уманським. Професійно важливі, психологічно і соціально необхідні якості та риси особистості керівника. Основоположні риси керівника за Г. Мінцбергом. Компетентність і комунікабельність керівника. Організаторські якості керівника: психологічна вибірковість, практично-психологічний розум, психологічний такт, суспільна енергійність, вимогливість, критичність, схильність до управлінської діяльності. Біографічні характеристики, вікові особливості та здібності керівника. Стиль керівництва. Психологічні особливості авторитарного, доброзичливо-деспотичного, невторчання, обмеженої участі, бюрократичного, кооперативного та демократичного стилів керівництва. Поняття маніпуляції та види маніпуляції в управлінні.

Тема 5. *Соціально-психологічні характеристики організації.* Особливості поведінки особистості у групі. Поняття статусу, авторитету та ролі особистості в управлінських відносинах. Особистість як сукупність соціальних ролей, рольова поведінка особистості в групі. Психологічна характеристика організації та соціальної групи як структурних елементів управління. Найбільш істотні ознаки організації. Соціально-психологічні функції організації. Функціональний та

системно-цільовий підходи до організаційної структури управління. Головні ознаки групи як структурного елементу організації. Рівні організаційної структури управління. Соціальна, функціональна, соціально-демографічна, професійно-кваліфікаційна та комунікативна структури організації. Міжособистісні стосунки в групі. Неформальні групи. Соціально-психологічні ролі в управлінській команді. Основні характеристики та функції соціально-психологічного клімату в організації. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації. Чинники впливу на соціально-психологічний клімат в колективі. Основні вимоги щодо забезпечення прийняттого соціально-психологічного клімату. Сумісність та спрацьованість управлінської команди.

Змістовий модуль 2. Основи конфліктології.

Тема 6. Конфлікти в управлінській діяльності.

Предмет і завдання конфліктології. Основні категорії конфліктології. Сутність конфлікту як соціального явища. Передумови виникнення конфлікту. Головні ознаки конфлікту. Основні структурні елементи конфлікту. Типологія та класифікація конфліктів. Особистісні конфлікти, основні підходи й теоретичні орієнтації щодо їх визначення. Типи мотиваційних конфліктів за К. Левінім. Рольові особистісні конфлікти. Міжособистісні конфлікти (вертикальні, горизонтальні та діагональні). Бінарні стратегії управління конфліктом. Основні способи розв'язання і регулювання конфліктів за К. Томасом. Тактики та стилі поведінки учасників конфлікту. Попередження конфліктів. Способи врегулювання конфліктів керівником.

Тема 7. Влада і конфлікти в організації.

Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Поняття влади. Суб'єкт і об'єкт влади. Основи влади в організації. Умови ефективного використання влади в організації. Причини конфліктів в організаціях. Влада як об'єкт конфліктів. Влада як ресурс керівника. Лідерство. Лідерські якості керівника. Авторитарний, доброзичливо-деспотичний, невторчання, обмежена участь, бюрократичний, кооперативний та демократичний стилі роботи керівника. Поняття «маніпуляція» в управлінні та види маніпуляції.

7. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є невід'ємною складовою успішного опанування курсу. Вона передбачає вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», самостійне опанування низки визначених викладачем питань, а також виконання індивідуальних завдань.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Охарактеризуйте предмет психології управління у контексті різних наукових підходів до його визначення.
2. Методологічні основи психології управління.
3. Проаналізуйте та порівняйте особливості функціонування базових культурних моделей управління.
4. Охарактеризуйте психологічні особливості особистості керівника.
5. Проаналізуйте психологічні вимоги до особистості керівника.
6. Дайте порівняльну характеристику основних стилів керівництва.
7. Обґрунтуйте психологічні закономірності управлінського впливу.
8. Розкрийте сутність понять керівництва і лідерства та дайте їх порівняльну характеристику.
9. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень.
10. Психологічні особливості добору кадрів

11. Охарактеризуйте професіоналізм керівника як чинник підвищення ефективності управлінської діяльності.
12. Опишіть конфлікти, що виникають в управлінській діяльності.
13. Міжособистісні конфлікти та способи їх врегулювання керівником

З метою закріплення знань та отриманих практичних навичок здобувачі освіти виконують **індивідуальні завдання** (за бажанням). За рішенням кафедри передбачено індивідуальні завдання у вигляді есе – самостійної творчої роботи, де у *вільній формі висловлюються особисті думки на запропоновану тему* на підставі опрацьованого матеріалу. Есе виконуються в рукописному вигляді обсягом 5–7 сторінок за темою, яка обирається з поданого нижче переліку або індивідуальною темою, погодженою з викладачем. Перевірку виконання есе проводить викладач наприкінці курсу.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Наукові підходи до психології управління.
2. Методологічні основи психології управління. принципи психології управління.
3. Загальні та галузеві принципи психології управління.
4. Основні психологічні закони та принципи ефективної управлінської діяльності.
5. Характеристика поняття ролі особистості. Сутність рольової взаємодії. Особливості рольової поведінки керівника у процесі управління персоналом.
6. Організація як категорія психології управління. Найбільш істотні ознаки організації.
7. Механізми соціальної регуляції організаційної поведінки. Управлінські функції в організаційній структурі.
8. Функціональний та системно-цільовий підходи до формування організаційних структур управління.
9. Рівні організаційної структури управління.
10. Комунікативна структура організації.
11. Соціально-психологічні ролі в управлінській команді.
12. Основні характеристики та функції соціально-психологічного клімату в організації.
13. Основні чинники впливу на соціально-психологічний клімат в організації та вимоги щодо його забезпечення.
14. Міжособистісна сумісність та згуртованість групи.
15. Спрацьованість групи та її чинники. Способи посилення спрацьованості в групі.
16. Організаційно-управлінські причини виникнення конфліктів (структурно-організаційні, функціонально-організаційні, особистісно-функціональні, ситуативно-управлінські).
17. Загальна характеристика причин виникнення конфліктів (об'єктивні; організаційно-управлінські; інноваційні; особистісні; ситуативні).
18. Деструктивні функції конфлікту та їх вплив на особистість і групу.
19. Взаємозв'язок внутрішньоособистісних конфліктів і поведінки людини.
20. Конструктивні функції конфлікту, його вплив на особистість та групу.
21. Роль керівника в урегулюванні конфліктної ситуації.
22. Основні та додаткові ролі керівника під час вирішення конфліктів.
23. Особливості аналізу конфліктної ситуації керівником під час врегулювання конфлікту.
24. Конфліктологічна компетентність керівника як умова його успішної управлінської діяльності.
25. Стрес як чинник виникнення чи наслідок конфлікту. Попередження стресу як спосіб профілактики конфліктів.
26. Основні тактики вирішення конфліктних суперечностей.

27. Стратегічні шляхи вирішення конфлікту.
28. Бінарні стратегії управління конфліктом.
29. Типи мотиваційних конфліктів за К. Левінім.
30. Конфліктна особистість. Причин виникнення особистісних конфліктів.
31. Загальна характеристика особистісних конфліктів. Рольові конфлікти.
32. Типологія конфліктів. Загальна характеристика міжособистісних і міжгрупових конфліктів.
33. Структурні елементи конфлікту та їх характеристика.
34. Поняття і головні ознаки конфлікту. Передумови виникнення конфлікту.
35. Конфлікт як показник розвитку організації.
36. Поняття конфлікту у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях.

8. Форми і методи навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_2023.pdf. Основні **форми** організації навчання: лекції (лекція з елементами пояснення; лекція-бесіда; лекція-презентація; лекція-демонстрація; проблемна лекція; лекція-дискусія), семінарські заняття (семінар-опитування; семінар-дискусія) з поточним контролем у вигляді тестування, консультації, самостійна робота (вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», та самостійне опанування навчального матеріалу за визначеними викладачем завданнями). Передбачено виконання індивідуальних завдань – есе на актуальні психолого-педагогічні теми.

Із метою забезпечення максимального засвоєння здобувачами освіти матеріалу курсу використовуються такі **методи**:

методи організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (пояснення; бесіда; проблемний виклад; дискусія);
- наочні (комп'ютерна презентація; демонстрування наочних матеріалів; застосування опорних сигналів; використання конспектів);
- практичні методи (вправи; підготовка перзентацій; елементи практичних завдань; спостереження).

методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- проблемний виклад матеріалу;
- моделювання педагогічних ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід, кейс-метод;
- навчальні дискусії;
- частково-пошуковий метод.

методи контролю та самоконтролю ефективності діяльності здобувачів освіти:

- усного контролю (індивідуальне та фронтальне усне опитування, виступ з рефератом, виступ з презентацією, відповідь під час семінару);
- письмового контролю (тестування, письмове опитування, виконання індивідуального завдання, есе-рефлексія);
- самоконтролю та взаємоконтролю (самоперевірка за допомогою відповідей на контрольні питання лекційного курсу, самотестування у «Віртуальному університеті», аналіз відповідей одногрупників і самоаналіз);
- оцінювання результатів неформальної освіти здобувачів, одержаних поза освітнім процесом у ЗВО.

На лекціях застосовуються аналітичний, індуктивний і дедуктивний методи вивчення матеріалу, інтерактивні методи педагогічної взаємодії. Структура семінарського заняття містить: письмово підготовлені та презентовані виступи-доповіді, обговорення вузлових питань, окремі практичні завдання (в разі потреби), дискусії, підведення підсумків.

9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка, відомча операційна система «Ubuntu*Pack 20.04» ТОВ «УАЛІНУКС», комунікаційне програмне забезпечення MS Office 365 «Teams», навчальна інтернет-платформа «Віртуальний університет» (створена на базі системи електронного навчання Moodle), соціальні мережі.

10. Система оцінювання

Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти регулюється та «Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» <http://surl.li/gtdok>. Контроль і оцінювання рівня компетентності та відповідності програмних результатів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації освітнього процесу за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення...», і складається з двох етапів: поточного та підсумкового, результати яких інтегруються в підсумковій оцінці.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях у терміни, які визначаються календарним планом. Мета поточного контролю – виявити рівень знань здобувачів із розділів дисципліни, а саме оцінити ступінь розуміння та засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно презентувати певний матеріал, виконати завдання, передбачені для самостійного опрацювання.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань і вмінь, а також їх корегування. Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Викладач вносить оцінки до журналу обліку роботи академічної групи (поточна успішність). Результати поточного контролю (**максимально 50 балів**) ураховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» на поточному контролі, зобов'язаний її перескласти.

Вид робіт	Формат проведення та норми оцінювання
робота на семінарському занятті	Контроль відбувається шляхом оцінювання виступів, оцінювання активності під час колективних дискусій і обговорень. За роботу на семінарських заняттях протягом семестру можна отримати до 30 балів.
самостійна робота; виконання тестів	В якості контролю передбачено виконання тестових завдань за кожною темою, розв'язання яких сумарно оцінюється до 10 балів.

	Успішне виконання всіх тестових завдань, а також підсумкового тесту (не нижче 51) у «Віртуальному університеті» є підтвердженням самостійної роботи здобувача освіти і умовою допуску до іспиту.
індивідуальна робота	За рішенням кафедри здобувачі освіти мають можливість презентувати поглиблене вивчення матеріалу навчальної дисципліни шляхом написання одного есе (індивідуальне завдання за бажанням). Перелік тем подано в електронному курсі «Віртуального університету». Якісне виконання есе оцінюється в 10 додаткових балів.
<p>Критерії поточного контролю. Оцінювання поточних результатів (виконання завдань) проводять за такими показниками (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого):</p> <p>0–35% – завдання не виконано;</p> <p>36–50% – завдання виконано частково, містить суттєві помилки наукового та методичного характеру;</p> <p>51–60% – завдання виконано повністю, але допущені окремі недоліки (у змісті, висновках);</p> <p>61–70% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (у прикладах, в оформленні), відповіді на уточнювальні запитання викладача не точні;</p> <p>71–80% – завдання виконано правильно, вчасно, зауваження не принципіві, однак відповіді на уточнювальні запитання викладача не завжди обґрунтовані, не повні;</p> <p>81–90% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень, відповіді на уточнювальні запитання викладача змістовні, аргументовані;</p> <p>91–100% – у виконанні завдання виявлено ґрунтовну підготовку, висловлено власну точку зору, підкріплено сучасною науковою аргументацією, дано вичерпні відповіді на всі запитання.</p>	

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру шляхом складання диференційованого заліку та має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компонентів компетентності з навчальної дисципліни.

До заліку допускаються здобувачі, які відпрацювали не менше 50 % пропусків і мають належний рівень поточної успішності – виконали тести в середовищі «Віртуальний університет» (оцінка «задовільно» та вище).

Диференційований залік (**максимально 50 балів**) складається з **двох** письмових завдань із переліку, поданого у «Віртуальному університеті».

Критерії підсумкового контролю. Підсумковий контроль здобувача освіти проводять за показниками повноти, відповідності, обґрунтованості, структурної логічності й аргументованості відповідей:

21–25 – у повному обсязі володіє матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; правильно відповів на всі додаткові питання.

16–20 – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; однак не вистачає достатньої глибини й аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно відповів на більшість додаткових питань.

11–15 – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; правильно відповів на половину додаткових питань.

6–10 – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускає суттєві неточності; правильно відповів на менше половини додаткових питань.

1–5 – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питань, допускаючи при цьому суттєві помилки; правильно відповів на окремі додаткові питання.

0 – не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань; не відповів на жодне додаткове питання.

Викладач може ставити додаткові питання; кожна правильна відповідь оцінюється до 5 балів.

Якщо здобувач вищої освіти не присутній на екзамені, викладач ставить у відомість відмітку «не з'явився». Здобувач освіти, який не був присутній на екзамені або отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання відбувається не більше двох разів: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить начальник кафедри і 2–3 науково-педагогічних працівника.

Недопущені до заліку здійснюють перескладання в терміни, передбачені для усунення академічної заборгованості.

Підсумкове оцінювання

Під час підсумкового оцінювання враховується поточно-накопичувальна інформація, зареєстрована в журналі обліку роботи академічної групи. Підсумкова оцінка обчислюється як сума рейтингових оцінок (балів) поточного (max 30 балів) і підсумкового (max 70 балів) контролю за 100-бальною шкалою, яка переводяться в національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Інтерпретація підсумкового оцінювання:

«відмінно» (А, 91–100) – здобувач повністю оволодів програмою навчальної дисципліни на найвищому рівні – дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично та практично правильні відповіді не менш ніж на 91% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє поглиблене знання матеріалу, проводить узагальнення та висновки, досконало оформлює завдання, виявляє активність, самостійність і креативність у виконанні поставлених завдань, прагне до вивчення позапрограмного матеріалу та опанування міждисциплінарних знань;

«дуже добре» (В, 81–90) – здобувач оволодів програмою навчальної дисципліни на високому рівні – дає обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 81% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє знання матеріалу, формулює висновки, охайно оформлює завдання, виявляє активність і самостійність, проте допускає окремі неточності;

«добре» (С, 71–81) – здобувач в основному оволодів програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні – володіє знаннями матеріалу, знаходить правильні відповіді не менш ніж на 71% питань, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій і вирішенні завдань, проте за допомогою викладача швидко виправляється; виявляє активність у виконанні завдань;

«задовільно» (D, 61–70) – здобувач показав задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні – дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, однак вони не завжди обґрунтовані, неповні; у відповідях допускає помилки, які здатен виправити; виступає за темою завдань, бере задовільну участь у груповій роботі;

«достатньо» (Е, 51–60) – здобувач виявив мінімально достатній рівень знань із дисципліни, необхідний для продовження навчання – вивчив основні терміни курсу й орієнтуються в базовому матеріалі, дає правильну відповідь не менше ніж на 51% питань, однак вони недостатньо обґрунтовані, невичерпні; допускає помилки, які виправляє за допомогою викладача; недостатньо виступає за темою завдань, майже не бере участі у груповій роботі;

«незадовільно з можливістю повторного складання» (F, 36–50 балів) – здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 36% питань, однак вони необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, індиферентно виявляє себе під час виконання групових завдань, має поверхневе уявлення про навчальний матеріал, не здатен ним оперувати;

«незадовільно з обов'язковим повторним курсом» (G, 0–35 балів) – здобувач дає правильну відповідь менше ніж на 35% питань, при цьому відповіді необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, цілковито індиферентно або негативно виявляє себе під час групових завдань, відсутні суттєві уявлення про зміст курсу, загалом не володіє навчальним матеріалом у необхідному обсязі.

Підсумкові оцінки виставляються публічно та вносяться до залікової відомості в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, прийнятих у ЛДУБЖД. Шкала переведення балів у підсумкову оцінку подана в Таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
91–100	A	відмінно	зараховано
81–90	B	дуже добре	
71–80	C	добре	
61–70	D	задовільно	
51–60	E	достатньо	
36–50	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
0–35	F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	

11. Політика курсу

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні освітнього процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності, академічної доброчесності, дисциплінованості та відповідальності всіх учасників. Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf.

Академічні очікування від здобувачів освіти – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов'язкове відвідування та виконання семінарських занять і завдань самостійної роботи. Рекомендується:

- не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
- брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, семінарських занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, презентації до виступів, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати тестові завдання;
- брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань)
- здійснювати самостійну підготовку до занять відповідно до затвердженого плану;
- складати згідно з графіком поточний контроль (тести, індивідуальні завдання) з дисципліни;

Дотримання принципів академічної доброчесності:

- всі завдання поточного та підсумкового контролю виконувати самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- напрацювання інших авторів використовувати лише з належно оформленим цитуванням – у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей посилається на перевірені джерела інформації;
- для оцінювання надавати лише результати власної роботи;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
- не допустимо вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;

– не допустимо оприлюднювати (публікувати) відповіді на питання, які використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (тестове завдання, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного курсу; відрахування з Університету.

Поведінка в аудиторії:

- дотримуйтесь вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку ЛДУБЖД;
- виконуйте вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями
- дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу – поважайте працю викладачів, товаришів по навчанню та себе;
- не допустимі запізнення на лекцію та інші заняття; викладач має право не допустити до заняття здобувача, що запізнився;
- не припустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб; викладач має право відсторонити від заняття здобувача, що порушує дисципліну і не реагує на зауваження;
- користування пристроями (гаджетами) для доступу до мережі Інтернет дозволене лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача для виконання тестових завдань і використання додаткових програм в освітніх цілях;
- прислухайтесь до думки колег; поважайте людську гідність;
- дотримуйтесь норм культури мовлення;
- демонструйте самостійність, ініціативу, творчі здібності тощо.

Політика щодо пропусків занять. Пропуски занять без поважної причини не допустимі. У разі пропуску з поважних причин лекційних занять їх необхідно відпрацювати у двотижневий термін. Пропущені лекції відпрацьовують у позааудиторний час (під час консультації викладача) шляхом усного/письмового опитування за змістом лекції або тестування у Віртуальному університеті.

Відпрацювання пропущених чи незадовільно оцінених семінарських занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами лекцій і виконання завдань, запропонованих викладачем (можуть відрізнятись від тих, що готували одногрупники).

Політика щодо термінів виконання завдань і ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються в електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють Perezдачу в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи: 1) заборгованість із поточного контролю; 2) заборгованість із підсумкового контролю. Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом виконання тестових завдань і підготовки рефератів із навчального матеріалу (3–5 рукописних сторінок) згідно з тематичним планом курсу. У разі позитивної оцінки на наступний день призначається ліквідація заборгованості з підсумкового контролю у форматі Perezдачі заліку.

12. Рекомендована література

12.1. Основна:

1. Конфліктологія : конспект лекцій. Для підготовки магістрів усіх форм навчання / В. Я. Галаган, В. Ф. Орлов, О. М. Отич. Київ : ДЕДУТ, 2008. 293 с.
2. Дзвінчук Д. І. Психологічні основи ефективного управління. Київ : ЗАТ «НІЧЛАВА», 2000. 280 с.
3. Дороніна М. С., Григоренко А. М. Психологія управління : навч. посібник. Ч 1. Харків : РВВ ХДЕУ, 1999. 108 с.
4. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
5. Життєдіяльність та життєтворчість особистості в особливих умовах: колективна монографія. За наук. ред М. М. Козяра. Львів: СПОЛОМ, 2018.
6. Іщенко Д., Руденко Л. Методика навчання майбутніх фахівців цивільного захисту психології професійного спілкування. *Зб. наук. праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки* / [гол. ред. О. В. Діденко]. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2017. № 4(11). С. 205–218.
7. Кукуленко-Лук'янець І. В. Психологія управління : навч.-метод. посібник. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. 140 с.
8. Руденко Л., Коваль М., Литвин А. *Методологічні підходи до формування комунікативних якостей у майбутніх фахівців цивільного захисту*. Nauka, edukacja, wychowanie i praca : księga jubileuszowa dedykowana profesorowi doktorowi habilitowanemu Franciszkowi Szloskowi / Redakcja naukowa prof. zw. dr hab. Nelli Nyczkało, prof. zw. dr hab. Jerzy Kunikowski, dr Grzegorz Wierzbicki. Warszawa – Siedlce, 2018. S. 217–231.
9. Литвин А. В., Руденко Л. А. Удосконалення підготовки психологів у закладах вищої освіти. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки: збірник наук. праць* / гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький: ЛА НАУ, 2021. Вип. 9. С. 63–74.
10. Мельник Л. П. Психологія управління : курс лекцій. Київ : МАУП, 2002. 176 с.
11. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління. Київ : Академвидав, 2003. 568 с.
12. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
13. Руденко Л. А. Самоосвіта і саморозвиток майбутніх фахівців соціального захисту в інформаційному суспільстві. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вип. 49 / [редкол. : Р. С. Гуревич (голов. ред.) та ін.]. К. ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2017. С. 157—160.
14. Савельєва В. С. Психологія управління : навч. посібник. Київ : ВД «Професіонал», 2005. 320 с.
15. Савчин М., Зимянський А. Психологія управління : тексти лекцій. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2009. 293 с.

12.2. Додаткова:

1. Popovych I., Tkach T., Sirko R., Rudenko L., Sokolova H., Slobodanyk V., Blynova O. Research on mental states of anxiety of first-year cadets of the university of life safety. *Revista inclusiones : Revista de humanidades y ciencias sociales*. Vol. 7. Número Especial. Julio – Septiembre, 2020. P. 264–278. URL : <http://eKhSUIR.kspu.edu/123456789/11877>. WOS : 000572971200024
2. Кулініч І. О. Психологія управління : курс лекцій. Львів : ВПВ ЛВЦНТЕІ, 2006. 126 с.
3. Ложкин Г. В., Повякель Н. И. *Практическая психология конфликта* : учеб. пособие. Киев : МАУП, 2000. 256 с.

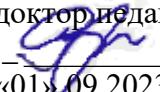

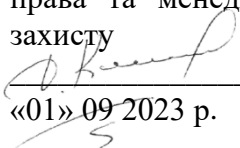

4. Руденко Л. Методична система формування комунікативної культури фахівців соціономічної сфери: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки.* 2019. № 1 (16). С. 369–383.
5. Руденко Л. А. Принципи формування комунікативної культури фахівців соціономічної сфери. *Науковий вісник льотної академії. Серія: Педагогічні науки.* 2018. Вип. 3
6. Руденко Л. А. Технологічні аспекти формування комунікативної культури фахівців соціального захисту. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності : зб. наук. пр.* Ль
7. Руденко Л., Білох Н. Проблеми професійної підготовки психологів у вищій школі. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки.* 2020. № 12 (21). С
8. Скотт Дж.

12.3. Інформаційні ресурси:

1. Віртуальний університет ЛДУ БЖД. URL: [<http://virt.ldubgd.edu.ua>
2. Національна академія педагогічних наук України : сайт. URL: [<http://naps.gov.ua>
3. Психологія управління / Руденко Лариса Анатоліївна. URL: [<http://virt.ldubgd.edu.ua/курс/vi.стор?id=3093>]

Розглянуто на засіданні кафедри практичної психології та педагогіки протокол від «01» вересня 2023 р. № 1

<p>РОЗРОБНИК Професор кафедри практичної психології та педагогіки доктор педагогічних наук, професор Лариса РУДЕНКО «01» 09 2023 р.</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО Начальник кафедри практичної психології та педагогіки доктора психологічних наук, професор Роксолана СІРКО «01» 09 2023 р.</p>
<p>ПОГОДЖЕНО Гарант освітньої програми «Управління проектами» другого (магістерського) рівня вищої освіти кандидат технічних наук, доцент кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту Дмитро КОБИЛКІН «01» 09 2023 р.</p>	<p>ПОГОДЖЕНО Заступник начальника навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Ірина БАБІЙ «01» 09 2023 р.</p>

Актуалізовано:

Дата перегляду / внесення змін до Силабуса			
Підпис			
Ім'я, прізвище викладача			